

Mieczysław Bienia, Sławomir Żółkowski

Hanna, st. XIV, gm. loco, woj.
białskopodlaskie, AZP 67-90/20

Informator Archeologiczny : badania 27, 1-2

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EPOKA KAMIENIA

PALEOLIT I MEZOLIT

Grotniki, st. 6, gm. Włoszakowice, woj. leszczyńskie — patrz: wczesne średniowiecze

---

Hanna, st. XIV
gm. loco, woj.
bialskopodlaskie
AZP 67-90/20

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Białej Podlaskiej (Państwowa Służ-
ba Ochrony Zabytków)

Badania prowadzili Mieczysław Bienia i Sławomir Żółkowski. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białej Podlaskiej. Obozowisko mezolityczne, osada? kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu) oraz ślady osadnictwa schyłkowopaleolitycznego, neolitycznego, z przełomu epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultury przeworskiej oraz wczesnego średniowiecza i okresu nowożytnego.

Stanowisko odkryte zostało przypadkowo wiosną 1992 r. przez Jerzego Szostakiewicza — Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Białej Podlaskiej. Zajmuje ono wyspowate wyniesienie terasy nadzalewowej Bugu. „Wyspa” ta, dawniej porośnięta lasem dębowym, po jego wykarczowaniu jest rozwiewana i niszczona. Na powierzchni występowały tysiące zabytków krzemiennych, mniej liczne fragm. ceramiki oraz kilka zaciemnień (ślady dawnych palenisk?).

Badania na stanowisku, tzn. wykonanie jego planigrafii, przeprowadzono na przełomie lipca i sierpnia 1993 r. Przebadano 296 arów, tj. całą północną, odsłoniętą część „wyspy”.

Zabytki zbierano oddzielnie z metrów kwadratowych, nanosząc na plan w skali 1:200 i 1:50 (w zależności od zagęszczenia materiału). W sumie zebrano z powierzchni wydmy ponad 40 tysięcy zabytków krzemiennych i kilkaset fragm. ceramiki. Wystąpiły tu również nieliczne zabytki metalowe — najciekawszym był fragm. miedzianej zawieszki o bliżej nieustalonej chronologii (neolit?).

W północno-zachodniej części wydmy, na silnie rozwianym obszarze, zauważono ślady przepalonego piasku oraz zarysy obiektów? Na powierzchni całej wydmy wystąpiła znaczna ilość materiału krzemienno-węglowego wykazującego ślady przepalenia.

Najliczniejszy, mezolityczny materiał krzemienno-węglowy związany jest z kulturami komornicką i janisławicką (liczne rylce, drapacze, skrobacze, zbrojniki janisławickie, półtylczaki, tylczaki — m.in. typu Stawinoga, półksiężycy, kilkadziesiąt trapezów, trójkąty oraz liczne wiórki retuszowane i nieretuszowane, a także pojedyncze zdławce i ciosak). Dominuje surowiec kredowy — głównie bliżej nieokreślony i wołyński oraz narzutowy bałtycki.

Sporo jest również krzemienia świciechowskiego. Trafia się także krzemień pasiasty „krzemionkowski” oraz czekoladowy.

Druga faza osadnictwa „wyspy” związana jest z kulturą trzciniecką (krzemienne grociki, zgrzebła, narzędzie kombinowane, liczne fragm. ceramiki). Wspomniana wyżej miedziana zawieszka, jak też pochodzące być może z tego stanowiska XIX-wieczne znalezisko topora miedzianego, mogłyby wskazywać na eneolityczne pochodzenie (analogie późnolenzielskie lub bodrogkereszturskie).

Na stanowisku stwierdzono również ślady osadnictwa schyłkowopaleolitycznego, neolitycznego, z przełomu epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultury przeworskiej oraz wczesnego średniowiecza. Bardzo liczne są fragm. ceramiki nowożytniej, związane zapewne z XIX-wieczną zabudową tego miejsca.

W przyszłości na terenie wydmy „Dębina” w Hannie zostanie utworzony rezerwat archeologiczno-przyrodniczy.

Klonowice, st. 1
gm. Czersk, woj. bydgoskie
AZP 22-38/—

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadziły dr Lucyna Domańska i mgr Sławomira Ruta. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Bydgoszczy, Urząd Gminy Czersk i Uniwersytet Łódzki. Pierwszy sezon badań. Obozowiska późnomezolityczne.

Badania przeprowadzono w okresie od 4 do 20 sierpnia 1993 r. Rozpoczęto je od wykonania szczegółowych badań powierzchniowych, którymi objęto obszar 150 x 130 m, lokalizując wszystkie zabytki trójwymiarowo. Wytwory krzemienne występowały głównie w części północnej i wschodniej. Założono cztery wykopy sondażowe o łącznej powierzchni 36 m².

Odkryto 1072 wytwory krzemienne. Na szczególną uwagę zasługuje trapez wykonany z krzemienia czekoladowego. Wśród tych materiałów stwierdzono wytwory, które można powiązać z tradycją kultury komornickiej i z tzw. grupami postmaglemoskimi. Planigrafia wszystkich wytworów (poza krzemieniami zarejestrowano tylko kilka fragm. ceramiki nowożytniej) wykazała, że obszar stanowiska był wielokrotnie zasiedlany, głównie w okresie atlantyckim. Materiały przechowywane są w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Ze względu na wagę poznawczą stanowiska, badania będą kontynuowane.

Klonowice, st. 5
gm. Czersk, woj. bydgoskie
AZP 22-38/—

Uniwersytet Łódzki Katedra Archeologii

Badania prowadziła mgr Beata Górską-Grabarczyk. Finansowane przez Uniwersytet Łódzki, Państwową Służbę Ochrony Zabytków w Bydgoszczy oraz Urząd Miasta i Gminy w Czersku. Drugi sezon badań. Wielokulturowy zespół obozowisk i osad z ceramiką typu leśnego i kultury łużyckiej oraz materiałem krzemienным.

Badaniami objęto obszar o powierzchni 90 m². Odkryto 22. jamy, w obrębie których (a także poza nimi) wystąpił materiał krzemienny. Można go wstępnie powiązać z tradycjami kultury komornickiej. Znaleziono również bardzo liczne fragm. ceramiki, wśród których wydzielono zespół naczyń ostrodennych, nawiązujących do kultury niemieńskiej.